БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

ТАЙЛАН

“Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам”-ийн 2022 оны хэрэгжилт

2022 оны 04 дүгээр сарын 19-ны өдөр Улаанбаатар хот

Нэг. Үндэслэл

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль, Засгийн газрын 2022 оны 02 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам”-ын 4.4, 4.7 дахь заалтыг үндэслэн журмын хэрэгжилтэд 2022 оны жилийн эцсийн тайланд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, дүгнэлт зөвлөмж өгөх зорилготой болно.

Хоёр. Хугацаа

Байгалийн нөөц ашигласны 2022 оны төлбөрийн орлого, зарцуулалтын жилийн эцсийн тайланд Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын ахлах мэргэжилтэн Х.Оюунбилэг 2022 оны 03 дугаар сарын 01-ээс 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн хооронд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийв.

Гурав. Үр дүн

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2-т заасан байгалийн ургамлын нөөц, ус, рашааны нөөц, ойн нөөц, ан амьтны нөөц, газрын төлбөрийн 2022 оны орлогын гүйцэтгэлийн мэдээг Татварын ерөнхий газар, байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх зардлын орлого, гүйцэтгэлийн мэдээг Сангийн яам, аймаг, нийслэлийн Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн лавлагаа, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас ирсэн албан бичиг, лавлагаа зэрэгт үндэслэн тайланг нэгтгэн гаргав.

1. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2022 оны орлого:

Сангийн яамны 2023 оны 03 дугаар сарын 01-ний өдрийн 04/1137 дугаар албан бичгээр ирсэн мэдээгээр 223.8 тэрбум төгрөг, Татварын ерөнхий газрын 2023 оны 02 дугаар сарын 16-ны өдрийн 02/355 дугаар албан бичгийн мэдээгээр 199.0 тэрбум төгрөг тус тус төвлөрсөн байна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт 1. БНАТ-ын 2022 оны орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

№	Аймгийн нэр	Сангийн яамны хянасан орлогын төлөвлөгөө	Сангийн яамны орлогын гүйцэтгэлийн мэдээ	Сангийн яамны 2022 оны мэдээгээр давсан орлого	Хувь	ТЕГ-ын орлогын гүйцэтгэлийн мэдээ	Хувь
		2022 он (сая.төг)					
1.	Архангай	1,110.00	2,722.40	1,612.40	245	2,695.80	243
2.	Баян-Өлгий	680	1,915.40	1,235.40	282	1,855.50	273
3.	Баянхонгор	1,220.00	5,456.70	4,236.70	447	5,305.70	435
4.	Булган	15,922.00	20,155.80	4,233.80	127	20,009.80	126
5.	Говь-Алтай	660	956	296.00	145	744.7	113

6.	Говьсүмбэр	800	645.6	-154.40	81	823.6	103
7.	Дархан-Уул	2,102.00	2,277.00	175.00	108	1,692.70	81
8.	Дорноговь	4,140.00	8,762.50	4,622.50	212	4,604.30	111
9.	Дорнод	5,070.00	4,522.80	-547.20	89	4,491.80	89
10.	Дундговь	660	1,581.10	921.10	240	1,519.10	230
11.	Завхан	1,200.00	3,125.20	1,925.20	260	2,992.70	249
12.	Орхон	21,370.00	23,456.40	2,086.40	110	22,548.60	106
13.	Өвөрхангай	1,740.00	4,396.40	2,656.40	253	4,196.60	241
14.	Өмнөговь	31,500.00	31,201.20	-298.80	99	30,606.50	97
15.	Сүхбаатар	1,040.00	2,335.00	1,295.00	225	2,479.40	238
16.	Сэлэнгэ	3,620.00	10,972.80	7,352.80	303	10,751.60	297
17.	Төв	5,920.00	9,387.50	3,467.50	159	7,859.30	133
18.	Увс	890	1,390.60	500.60	156	2,138.60	240
19.	Улаанбаатар	134,560.00	75,103.90	-59,456.10	56	59,936.10	45
20.	Ховд	1,280.00	2,617.10	1,337.10	204	2,258.70	176
21.	Хөвсгөл	1,890.00	5,996.50	4,106.50	317	5,708.90	302
22.	Хэнтий	2,130.00	4,873.80	2,743.80	229	4,803.20	226
Нийт		239,504.00	223,851.80	-15,652.20	93	199,058.70	83

Сангийн яам, Татварын ерөнхий газраас ирүүлсэн мэдээний нийт дүн 24.7 тэрбум төгрөгийн зөрүүтэй байх тул 2022 оны орлогын гүйцэтгэл, зарлагын мэдээг Сангийн яамны мэдээг тайлангийн дүгнэлтэд ашиглав.

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2022 оны орлогын төлөвлөгөөг улсын хэмжээнд 239.5 тэрбум төгрөг байхаар төлөвлөсөн бол жилийн эцсийн гүйцэтгэл 223.8 тэрбум төгрөг буюу 93 хувьтай байна.

Нийт орлогын гүйцэтгэлийг газар, ойн нөөц, ан, амьтны нөөц, усны нөөц, ургамлын нөөцийн төрлөөр нь ангилж үзэхэд 58%-ыг газрын төлбөрийн орлого бүрдүүлжээ (хүснэгт 2, график 1).

Хүснэгт 2. БНАТ-ын 2022 оны орлогын гүйцэтгэл ангилал

№	Аймгийн нэр	Газар	Ойн нөөц	Ан, амьтны нөөц	Усны нөөц	Ургамлын нөөц	Нийт
		2022 он (сая.төг)					
1	Архангай	273.5	2,061.80	216.3	169.2	1.6	2,722.40
2	Баян-Өлгий	205.9	59.2	1,637.80	12.5	-	1,915.40
3	Баянхонгор	377.1	0.5	4,556.50	522.6	-	5,456.70
4	Булган	852.5	531.3	45.6	18,313.90	412.5	20,155.80
5	Говь-Алтай	456.1	2.2	368.8	128.7	0.2	956.00
6	Говьсүмбэр	278.4	-	-	367.2	-	645.60
7	Дархан-Уул	1,721.70	35.3	-	515.8	4.2	2,277.00
8	Дорноговь	7,412.50		644.7	705.3		8,762.50
9	Дорнод	1,267.70	42.3		3,212.80	-	4,522.80
10	Дундговь	529.6	0.1	650.6	400.8	-	1,581.10
11	Завхан	596.8	363.8	1,872.40	286.4	5.8	3,125.20
12	Орхон	23,107.60	20.1	-	328.7	-	23,456.40
13	Өвөрхангай	755.7	713.9	2,483.30	443.5	-	4,396.40
14	Өмнөговь	11,769.90		821.8	18,606.90	2.6	31,201.20
15	Сүхбаатар	309.5		1,366.30	603.1	56.1	2,335.00
16	Сэлэнгэ	1,413.90	5,201.60	19.7	1,461.80	2,875.80	10,972.80

17	Төв	3,191.40	2,882.90	1,572.00	1,652.20	89	9,387.50
18	Увс	561.6	169.8	614.8	44.4	0.1	1,390.70
19	Улаанбаатар	72,569.30	19.2	0	2,515.40		75,103.90
20	Ховд	915.8	0	1,492.20	175.9	33.2	2,617.10
21	Хөвсгөл	501.2	4,982.90	424.9	62.3	25.2	5,996.50
22	Хэнтий	872.7	1,541.80	1,543.50	915.8	-	4,873.80
Нийт		129,940.40	18,628.70	20,331.20	51,445.20	3,506.30	223,851.80
Хувь		58.0%	8.3%	9.0%	22.9%	1.5%	100.0%

График 1. Байгалийн нөөцийн 5 төрлийн орлогын гүйцэтгэлд эзлэх хувь

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2022 оны орлого 223.8 тэрбум төгрөг болж 2021 оноос 73.9 тэрбум төгрөг, 2020 оноос 111.7 тэрбум төгрөгөөр өссөн нь газрын төлбөрийн орлогын өсөлтөөс шууд хамаарч байна (Хүснэгт 3).

Хүснэгт 3. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлого 2018-2022 он

№	Байгалийн нөөцийн төрлүүд	Төвлөрүүлсэн орлого (сая.төг)				
		2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он
1	Газрын төлбөр	18,675.5	35,699.0	49,468.5	69,884.2	129,940.4
2	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	4,072.2	3,608.9	12,279.0	14,178.0	18,628.7
3	Ан, амьтны нөөцийн төлбөр	5,847.7	7,227.3	1,164.1	13,772.3	20,331.2
4	Байгалийн ургамлын нөөцийн төлбөр	502.6	198.5	7,066.2	3,913.8	3,506.3
5	Усны нөөцийн төлбөр	46,692.4	47,137.1	42,151.5	48,159.1	51,445.2
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын нийт дүн		75,729.6	93,870.8	112,129.3	149,907.5	223,851.8

2. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2022 оны орлогын зарцуулалт:

"Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай" хуулийн 18 дугаар зүйлд "тухайн байгалийн нөөцийг ашигласны төлбөрийн орлогоос 15-85 хувь буюу байгалийн баялгийг нөхөн сэргээх арга хэмжээнд тухайн төсвийн жилд зарцуулах хувь, хэмжээний доод хязгаараас дээш байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулна" гэж заасныг үндэслэн дүгнэхэд 2022 оны төлөвлөсөн

орлого, 2021 оны давсан орлогын нийлбэр 207.5 тэрбум төгрөг буюу 57.2 тэрбум төгрөгийг хуулийн дагуу зарцуулбал зохих доод хэмжээнд хүрэх байжээ.

Үүнээс Сангийн яамны байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын ангиллын гүйцэтгэлийн мэдээгээр 24.6 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан байна.

Сангийн яамнаас байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын хяналтын дүнг 32.8 тэрбум төгрөгөөр тогтоож өгсөн болович, аймаг, сум, нийслэлийн Засаг дарга нар Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4-д заасан байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөцийг нөхөн сэргээх арга хэмжээний төлөвлөгөөг тухайн шатны Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлэхдээ Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасан доод хувь хэмжээг баримтлахгүй байна.

Аймаг, сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас 2022 оны төсөв батлахдаа хуульд заасан зарцуулах доод хэмжээ болон Сангийн яамны хяналтын дүнг баримтлахгүйгээр байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлыг тогтоосон байна (Хүснэгт 4, хавсралт 1).

Хүснэгт 4. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2022 оны гүйцэтгэл

№	Аймаг Нийслэл	2021 оны давсан орлого	2022 оны төлөвлөгөө	Нийт	Хуулийн дагуу зарцуулбал зохих доод хэмжээ	СЯ-ны мэдээгээр БНАТ зарцуулсан гүйцэтгэл	Хуулийн хэрэгжилт хувь
		2022 он (сая.төг)					
1	Архангай	1,240.16	795.10	2,035.26	1,261.31	1,010.50	80.1
2	Баян-Өлгий	523.52	558.40	1,081.92	481.56	171	35.5
3	Баянхонгор	1,826.43	1,079.70	2,906.13	1,135.04	818.7	72.1
4	Булган	3,763.16	15,895.80	19,658.96	7,088.95	3,776.0	53.3
5	Говь-Алтай	130.36	584.80	715.16	178.66	47.2	26.4
6	Говьсүмбэр	304.07	645.60	949.67	274.28	133.7	48.7
7	Дархан-Уул	66.03	2,053.10	2,119.13	490.89	312.6	63.7
8	Дорноговь	383.93	4,140.00	4,523.93	878.83	817.8	93.1
9	Дорнод	62.02	4,255.10	4,317.12	1,349.93	848.3	62.8
10	Дундговь	808.23	660.00	1,468.23	525.18	110.9	21.1
11	Завхан	1,068.65	1,162.20	2,230.85	957.81	608.6	63.5
12	Орхон	49.83	21,348.70	21,398.53	3,308.11	1,107.60	33.5
13	Өвөрхангай	2,473.00	1,725.70	4,198.70	2,031.02	1,494.50	73.6
14	Өмнөговь	371.63	30,269.90	30,641.53	8,422.30	6,495.30	77.1
15	Сүхбаатар	1,120.36	869.50	1,989.86	771.81	752.2	97.5
16	Сэлэнгэ	7,819.48	3,619.70	11,439.18	6,428.34	1,140.90	17.7
17	Төв	2,343.07	5,163.60	7,506.67	2,964.08	620.7	20.9
18	Увс	592.37	701.60	1,293.97	516.66	559.1	108.2
19	Улаанбаатар	-	75,103.91	75,103.91	11,782.11	2,011.30	17.1
20	Ховд	1,334.81	1,275.90	2,610.71	1,091.22	346.7	31.8
21	Хөвсгөл	2,069.20	1,885.20	3,954.40	2,794.95	830.5	29.7
22	Хэнтий	3,255.52	2,130.00	5,385.52	2,566.45	637.1	24.8
	Нийт	31,605.8	175,923.5	207,529.3	57,299.4	24,651.2	43

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2022 оны гүйцэтгэлийн дундаж хувь 43 хувь болж, 2021 оны гүйцэтгэлээс 17 хувиар, зарцуулсан нийт төсөв 12.4 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Сангийн яамнаас байгалийн орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардалд 2020 онд 31.9 тэрбум төгрөг, 2021 онд 31.5 тэрбум төгрөг, 2022 онд 32.8 тэрбум төгрөгийг зарцуулах хяналтын тоогоор баталсан болович, зарцуулсан гүйцэтгэл хангалтгүй түвшинд байна (Хүснэгт 5).

Хүснэгт 5. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулсан зардал 2018-2022 он.

№	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлого, зарцуулалт	2018 он	2019 он	2020 он	2021 он	2022 он
		(сая.төг)				
1	Төлбөрийн нийт орлого	75,729.6	93,870.8	112,129.3	149,907.5	207,529.3
2	Хуулийн дагуу зарцуулбал зохих доод хэмжээ	25,604.4	28,563.9	34,252.4	46,862.9	57,299.4
3	Сангийн яамны зарцуулах эрх олгосон хувь, хэмжээ	-	-	31,945.8 (93.2%)	31,552.9 (67.3%)	32,841.2 (57.3%)
4	Нийт зарцуулсан	9,357.5	12,374.6	13,126.4	12,206.7	24,651.2
5	Хуулийн хэрэгжилтийн дундаж хувь	36.5%	44.7%	38.3%	26%	43%

Засгийн газрын 2022 оны 02 дугаар тогтоолоор баталсан "Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ийн 4.4-т заасны дагуу Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төсөв, зардлын мэдээллийн сангийн (https://eic.mn/finance/) цахим системд аймаг нийслэлийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас оруулсан мэдээг Сангийн яамны байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын гүйцэтгэлийн мэдээтэй харьцуулан үзэхэд зарцуулалтын дүн таарахгүй байх, мэдээ оруулаагүй, худал тайлагнасан зэрэг нийтлэг алдаа гарч байна (Хавсралт 2).

Иймд аймаг, нийслэлийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтсээс Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын 2022 оны жилийн эцсийн гүйцэтгэлийн дэлгэрэнгүй лавлагаа авах тухай 2023 оны 03 дугаар сарын 13-ны өдрөөс 25-ны өдрийн хооронд утсаар мэдэгдэж, мэдээ авахад нийт 12 аймаг, нийслэлийн мэдээ ирсэн байна.

Эдгээр 12 аймаг, нийслэлийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтсээс ирүүлсэн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын гүйцэтгэлийн мэдээг Сангийн яамнаас ирүүлсэн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2022 оны гүйцэтгэлийн мэдээтэй харьцуулан үзэхэд зөрүүтэй байх тул тайлангийн эцсийн дүгнэлтийг Сангийн яамнаас ирүүлсэн мэдээнд үндэслэн гаргав (Хүснэгт 6).

Хүснэгт 6. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын 2022 оны гүйцэтгэлийн мэдээний нэгтгэл

№	Аймаг Нийслэл	Сангийн яамны мэдээгээр зарцуулсан гүйцэтгэлийн дүн	Аймаг, нийслэлийн БОАЖГ-аас https://eic.mn/finance системд зарцуулсан гүйцэтгэлийн мэдээг оруулсан дүн	Аймаг, нийслэлийн санхүү төрийн сангийн мэдээгээр зарцуулалтын гүйцэтгэлийн дүн
		2022 он (сая.төг)		
1.	Архангай	1,010.5	123.9	473.3
2.	Баян-Өлгий	171	41.3	180.2
3.	Баянхонгор	818.7	389.5	386.2
4.	Булган	3,776.0	120	3,943.2
5.	Говь-Алтай	47.2	63.2	Мэдээ ирүүлээгүй
6.	Говьсүмбэр	133.7	244.7	Мэдээ ирүүлээгүй
7.	Дархан-Уул	312.6	Мэдээ оруулаагүй	506.1
8.	Дорноговь	817.8	Мэдээ оруулаагүй	Мэдээ ирүүлээгүй
9.	Дорнод	848.3	1,277.5	1,244.2
10.	Дундговь	110.9	37.1	91.5

11.	Завхан	608.6	237.3	448.8
12.	Орхон	1,107.60	1,266.6	Мэдээ ирүүлээгүй
13.	Өвөрхангай	1,494.5	43.0	562.7
14.	Өмнөговь	6,495.29	7,654.7	Мэдээ ирүүлээгүй
15.	Сүхбаатар	752.2	508.6	Мэдээ ирүүлээгүй
16.	Сэлэнгэ	1,140.9	21.2	Мэдээ ирүүлээгүй
17.	Төв	620.7	700.0	676.1
18.	Увс	559.1	407.5	Мэдээ ирүүлээгүй
19.	Улаанбаатар	2,011.3	Мэдээ оруулаагүй	662.1
20.	Ховд	346.7	154.2	378.5
21.	Хөвсгөл	830.5	10.2	Мэдээ ирүүлээгүй
22.	Хэнтий	637.1	Мэдээ оруулаагүй	Мэдээ ирүүлээгүй
	Нийт	16,877.2	13,300.5	9,552.9

Нийт 12 аймаг, нийслэлийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн мэдээгээр байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын 2022 оны жилийн эцсийн гүйцэтгэлийн 9.5 тэрбум төгрөгийн зарцуулалтын дэлгэрэнгүй мэдээнд үндэслэн төсвийн зарцуулалтыг дотор нь ангилан нэгтгэн үзэхэд 60 хувийг амьтан, ой, ус, газар, ургамлын арга хэмжээнд зарцуулсан, үлдсэн 40 хувийг зориулалт бусаар аялал жуулчлал, хог хаягдал цэвэрлэх, томилолт, шатахуун, бусад арга хэмжээнд зарцуулсан нийтлэг үр дүнтэй байна (Хүснэгт 5, график 2, Хавсралт 3).

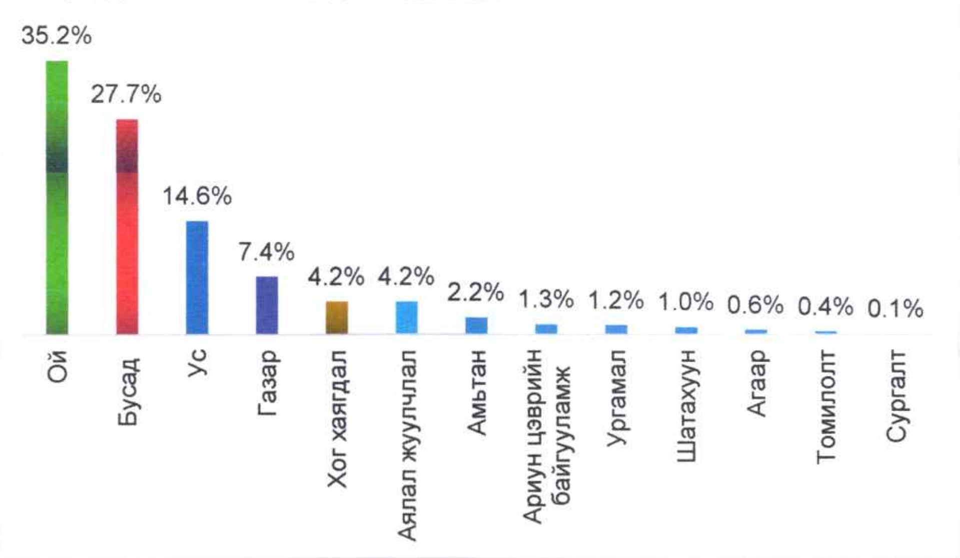

График 2. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлаас санхүүжүүлсэн арга хэмжээний эзлэх хувь

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлаас зориулалт бусаар бусад арга хэмжээнд зарцуулсан зарим аймгийн жишээ. Үүнд:

Булган аймаг

- Газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө 500 сая төгрөг
- Сайхан сумын инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл 200 сая төгрөг
- Булган сумын айл өрх, албан газруудыг ээлж дараатайгаар хэрэглээний халуун усанд холбох 330 сая төгрөг
- Цагаан голын гүүр шинээр барих 87 сая төгрөг
- Цогтын цагаан байшинг хашаажуулах 73 сая төгрөг гэх мэт арга хэмжээнд нийт 2.2 тэрбум төгрөг

Ховд аймаг

- Шатахуун 40 сая төгрөг

- Урамшуулал, материалын үнэ, мотоцикл гэх мэт арга хэмжээнд нийт 220 сая төгрөг

Дархан-Уул аймаг

- Томилолт 16 сая төгрөг
- Шатахуун 12 сая төгрөг
- Дугуй, автомашины тоног төхөөрөмж, буу, сум, түрээс зэрэг арга хэмжээнд нийт 79.5 сая төгрөг

3. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2023 оны орлого, зарлагын урьдчилсан төлөвлөгөө:

Засгийн газрын 2022 оны 02 дугаар тогтоолоор батлагдсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ын 1-11 дүгээр хавсралтаар баталсан маягтуудыг "Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төсөв, зардлын мэдээллийн сан"-ийн (https://eic.mn/finance/) цахим системд орлогын төлөвлөгөөг 258 сум, зарлагын төлөвлөгөөг 193 сум оруулсан байна (хүснэгт 7).

Хүснэгт 7. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлого, зарлагын 2023 оны урьдчилсан төлөвлөгөө

№	Сангийн яамны хянасан 2023 оны орлогын төлөвлөгөө	Сангийн яамны байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2023 оны хяналтын дүн	193 сумын ИТХ-ын тогтоолоор баталсан байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2023 оны төсвийн дүн
	2023 он (сая.төг)		
1.	206,900.0	35,537.6	20,300.0

Дөрөв. Дүгнэлт

1. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төсөв, зардлын мэдээллийн сангийн (https://eic.mn/finance/) цахим системд аймаг нийслэлийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас мэдээг оруулахдаа Засаг даргын түвшинд мэдээг хянуулаагүй, тухайн шатны Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд танилцуулаагүй, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын гүйцэтгэлийн мэдээг оруулаагүй, худал тайлагнасан нийтлэг зөрчил байна.
2. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн 2022 оны орлого 223.8 тэрбум төгрөг болж 2021 оноос 73.9 тэрбум төгрөгөөр өссөн, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлыг Сангийн яамнаас 32.8 тэрбум төгрөгөөр тогтоосон боловч аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрээр зардлыг бүрэн батлаагүйгээс Монгол Улсын хэмжээнд 24.6 тэрбум төгрөг зарцуулсан буюу хуулийн хэрэгжилт 43 хувьтай байна.
3. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардлын зарцуулалтын 60.6 хувь нь амьтан, ой, ус, газар, ургамлын арга хэмжээнд, үлдсэн 40 хувийг аялал жуулчлал, хог хаягдал цэвэрлэх, томилолт, шатахуун зэрэг бусад арга хэмжээнд зарцуулагдсан байна.

Тав.Зөвлөмж

1. Засгийн газрын 2022 оны 2 дугаар тогтоолоор баталсан "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ын 4.1, 4.2, 4.3-т заасан тайланг Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төсөв, зардлын мэдээллийн сангийн (https://eic.mn/finance/) цахим системд үнэн зөв засаж оруулах тухай хугацаатай үүрэг даалгаврыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт хүргүүлэх;

2. Сангийн яамны байгалийн орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зардалд 31-33 тэрбум төгрөгөөр баталдаг хяналтын хэмжээг газрын төлбөрийн орлоготой уялдуулж 2024 оноос нэмэгдүүлэх талаар уулзалт хэлэлцүүлэг хийж, шийдвэрлэх;

3. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний төсөв, зардлын мэдээллийн сангийн (https://eic.mn/finance/) орлогын гүйцэтгэлийн мэдээг Татварын ерөнхий газрын цахим системд, зардлын гүйцэтгэлийн мэдээг Сангийн яамны төсвийн зарлагын мэдээллийн сангийн цахим системд холбож дундын мэдээллийн сантай болох зохицуулалтыг журамд өөрчлөлт оруулж шийдвэрлэх;

4. "Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээнд зарцуулах төлбөрийн орлогын хэсгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах журам"-ын 2.5, 2.6, 2.7-д заасны дагуу 2023 оны орлого, зарлагын төлөвлөгөөг оруулаагүй аймаг, сумын Засаг дарга нарт хугацаатай үүрэг даалгавар өгөх;

5. Эдийн засгийн ангиллыг зөрчиж байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлаас хөрөнгө оруулалт болон зориулалтын бус хэлбэрээр зарцуулсан аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга нарыг Авлигын эсрэг хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.4-т заасан "Төсвийн болон хандив, тусламжийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах", Эрүүгийн хуулийн 22.8 дугаар зүйлд заасан "Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах" гэмт хэргийн шинжтэй гэж үзэн 2023 онд эрх бүхий байгууллагаар үргэлжлүүлэн шалгуулах, хамтран ажиллах.

САЙД Б.БАТ-ЭРДЭНЭ

2023 оны 04 дүгээр сарын ...-ний өдөр

ТАНИЛЦСАН:
ДЭД САЙД М.ГАНБААТАР

2023 оны 04 дүгээр сарын ...-ний өдөр

ТӨРИЙН НАРИЙН БИЧГИЙН
ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ С.ЦОГТГЭРЭЛ

2023 оны 04 дүгээр сарын ...-ний өдөр

ХЯНАСАН:
ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ,
ДОТООД АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА Т.ГОЦБАЯР

2023 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдөр

ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ,
ДОТООД АУДИТЫН ГАЗРЫН АХЛАХ
МЭРГЭЖИЛТЭН Х.ОЮУНБИЛЭГ

2023 оны 04 дүгээр сарын 19-ний өдөр

Хавсралт 1. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх зардлын 2022 оны гүйцэтгэлийн дэлгэрэнгүй хүснэгт

Аймаг, Нийслэл	Үзүүлэлт	2021 оны давсан орлого	2022 оны төлөвлөгөө	Нийт	Хуулийн дагуу зарцуулбал зохих доод хэмжээ	СЯ-ны мэдээгээр БНАТ зарцуулсан гүйцэтгэл	Хуулийн хэрэгжилт хувь
Архангай	Газрын төлбөр	163.34	273.5	436.84	65.53		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	843.82	360.0	1,203.82	1,023.24		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	221.68	10.0	231.68	115.84		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	11.31	150.0	161.31	56.46		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр		1.6	1.60	0.24		
	Нийт	1,240.16	795.10	2,035.26	1,261.31	1,010.50	80.1
Баян-Өлгий	Газрын төлбөр		205.9	205.90	30.89		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1.55	40.0	41.55	35.32		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	521.97	300.0	821.97	410.98		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		12.5	12.50	4.38		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	523.52	558.40	1,081.92	481.56	171	35.5
Баянхонгор	Газрын төлбөр	259.62	377.1	636.72	95.51		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	2.27		2.27	1.93		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	1,447.38	180.0	1,627.38	813.69		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	117.17	522.6	639.77	223.92		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	1,826.43	1,079.70	2,906.13	1,135.04	818.7	72.1
Булган	Газрын төлбөр	273.10	852.5	1,125.60	168.84		

	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	365.02	531.3	896.32	761.87		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	4.41	10.0	14.41	7.21		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	3,038.21	14,500.0	17,538.21	6,138.37		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	82.43	2.0	84.43	12.66		
	Нийт	3,763.16	15,895.80	19,658.96	7,088.95	3,776.0	53.3
Говь-Алтай	Газрын төлбөр		456.1	456.10	68.42		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	0.05	-	0.05	0.04		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	130.31	-	130.31	65.16		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		128.7	128.70	45.05		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-	-	-	-		
	Нийт	130.36	584.80	715.16	178.66	47.2	26.4
Говьсүмбэр	Газрын төлбөр	16.10	278.4	294.50	44.18		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	-	-	-	-		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	5.28	-	5.28	2.64		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	282.69	367.2	649.89	227.46		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	304.07	645.60	949.67	274.28	133.7	48.7
Дархан-Уул	Газрын төлбөр		1,500.0	1,500.00	225.00		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	64.50	35.3	99.80	84.83		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		515.8	515.80	180.53		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	1.54	2.0	3.54	0.53		
	Нийт	66.03	2,053.10	2,119.13	490.89	312.6	63.7

Дорноговь	Газрын төлбөр		3,700.0	3,700.00	555.00		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	216.35	20.0	236.35	118.18		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	167.58	420.0	587.58	205.65		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	383.93	4,140.00	4,523.93	878.83	817.8	93.1
Дорнод	Газрын төлбөр		1,000.0	1,000.00	150.00		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	24.22	42.3	66.52	56.54		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	37.80		37.80	18.90		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		3,212.8	3,212.80	1,124.48		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр			-	-		
	Нийт	62.02	4,255.10	4,317.12	1,349.93	848.3	62.8
Дундговь	Газрын төлбөр	111.64	360.0	471.64	70.75		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	504.16	200.0	704.16	352.08		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	192.43	100.0	292.43	102.35		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	808.23	660.00	1,468.23	525.18	110.9	21.1
Завхан	Газрын төлбөр	242.98	560.0	802.98	120.45		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	182.07	300.0	482.07	409.76		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	642.72	10.0	652.72	326.36		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		286.4	286.40	100.24		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	0.87	5.8	6.67	1.00		

	Нийт	1,068.65	1,162.20	2,230.85	957.81	608.6	63.5
Орхон	Газрын төлбөр		21,000.0	21,000.00	3,150.00		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	17.25	20.0	37.25	31.66		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	32.58	328.7	361.28	126.45		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	49.83	21,348.70	21,398.53	3,308.11	1,107.60	33.5
Өвөрхангай	Газрын төлбөр		755.7	755.70	113.36		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	327.62	400.0	727.62	618.48		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,145.38	180.0	2,325.38	1,162.69		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		390.0	390.00	136.50		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр		-	-	-		
	Нийт	2,473.00	1,725.70	4,198.70	2,031.02	1,494.50	73.6
Өмнөговь	Газрын төлбөр		11,769.9	11,769.90	1,765.49		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	360.21	-	360.21	180.10		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		18,500.0	18,500.00	6,475.00		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	11.43		11.43	1.71		
	Нийт	371.63	30,269.90	30,641.53	8,422.30	6,495.30	77.1
Сүхбаатар	Газрын төлбөр	17.21	309.5	326.71	49.01		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	1,036.65	30.0	1,066.65	533.33		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		500.0	500.00	175.00		

	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	66.501128	30.0	96.50	14.48		
	Нийт	1,120.36	869.50	1,989.86	771.81	752.2	97.5
Сэлэнгэ	Газрын төлбөр	404.77	1,300.0	1,704.77	255.72		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	5,249.73	1,000.0	6,249.73	5,312.27		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0.89	19.7	20.59	10.30		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	752.22	900.0	1,652.22	578.28		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	1,411.88	400.0	1,811.88	271.78		
	Нийт	7,819.48	3,619.70	11,439.18	6,428.34	1,140.90	17.7
Төв	Газрын төлбөр		3,191.4	3,191.40	478.71		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,416.01	300.0	1,716.01	1,458.61		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	760.62	20.0	780.62	390.31		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	166.10	1,652.2	1,818.30	636.40		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	0.34		0.34	0.05		
	Нийт	2,343.07	5,163.60	7,506.67	2,964.08	620.7	20.9
Увс	Газрын төлбөр		561.6	561.60	84.24		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	132.50	80.0	212.50	180.63		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	445.55	20.0	465.55	232.78		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	14.32	40.0	54.32	19.01		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	592.37	701.60	1,293.97	516.66	559.1	108.2
Улаанбаатар	Газрын төлбөр		72,569.3	72,569.30	10,885.40		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр		19.2	19.20	16.32		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр		0.0	0.01	0.01		

	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		2,515.4	2,515.40	880.39		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр			-	-		
	Нийт	-	75,103.91	75,103.91	11,782.11	2,011.30	17.1
Ховд	Газрын төлбөр		470.0	470.00	70.50		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	0.59		0.59	0.50		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	1,271.96	600.0	1,871.96	935.98		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	44.17	175.9	220.07	77.02		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	18.09	30.0	48.09	7.21		
	Нийт	1,334.81	1,275.90	2,610.71	1,091.22	346.7	31.8
Хөвсгөл	Газрын төлбөр	44.64	490.0	534.64	80.20		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,728.17	1,200.0	2,928.17	2,488.95		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	290.21	110.0	400.21	200.10		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр		60.0	60.00	21.00		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	6.18	25.2	31.38	4.71		
	Нийт	2,069.20	1,885.20	3,954.40	2,794.95	830.5	29.7
Хэнтий	Газрын төлбөр	34.28	690.0	724.28	108.64		
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	1,057.75	240.0	1,297.75	1,103.08		
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	883.35	300.0	1,183.35	591.68		
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	1,280.14	900.0	2,180.14	763.05		
	Байгалийн ургамалын нөөц ашигласны төлбөр	-		-	-		
	Нийт	3,255.52	2,130.00	5,385.52	2,566.45	637.1	24.8
Нийт орлого		31,605.8	175,923.5	207,529.3	57,299.48	24,651.20	43

Хавсралт 2. Аймаг, нийслэлийн БОАЖГ-аас https://eic.mn/finance Цахим системд 2022 оны байгаль хамгаалах арга хэмжээнд зарцуулсан гүйцэтгэлийн мэдээг оруулсан байдал (маягт 12-1).

Аймаг, нийслэлийн нэр	**Зарцуулах хөрөнгийн нэр**	**Нийт**		**Хянасан**	**Мэдээ оруулсан хэрэглэгчийн нэр**	**Мэдээ оруулсан хугацаа**
		Төлөвлөгөө	**Гүйцэтгэл**			
Архангай	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	43,300.00	123,921.00		БОМТ - Цэнд	2022-11-29 15:16:07
Булган	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	120,000,000.00	А.Гантөмөр	Булган - М.Алтанцэцэг	2023-01-27 17:55:42
Завхан	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	237,317,500.00	Амартүвшин	Завхан - Ж.Буянхишиг	2022-11-29 15:16:48
Архангай	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	73,931,000.00	73,931,000.00	П.Бат-Эрдэнэ	Архангай - Цэрэндолгор	2023-01-18 15:21:41
Баян Өлгий	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	41,371,511.00	Ш.Марат	Баян-Өлгий - Н.Болатхан, Б.Гүлжан	2023-01-16 10:23:50
Баянхонгор	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	389,500,000.00	Э.Ганзориг	Баянхонгор сум - Энхбилэг	2023-01-24 17:31:37
Говь Алтай	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	319,784,286.00	63,277,955.00	Г.Болдбаатар	Говь-Алтай аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар - Я.Жаргалцэцэг, Б.Содмаа	2023-01-18 15:00:48
Говьсүмбэр	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	244,757,354.00	Д.Мөнх-Эрдэнэ	Говьсүмбэр - Н.Намуунцэцэг	2023-01-23 11:39:27
Дорнод	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	1,277,524,700.00	А.Гантулга	Дорнод аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар - Урантогос	2023-02-09 09:28:38
Дундговь	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	37,100,000.00		Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар - Б.Цэрэнсүгир	2023-03-09 14:55:58
Завхан	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	50,036,400.00	399,911,712.00	Б.Мөнхбат	Завхан - Ж.Буянхишиг	2022-12-26 17:45:14
Орхон	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	1,289,331,589.00	1,266,652,767.00	С.Жаргалсайхан	Орхон аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар - П.Одончимэг	2023-01-24 10:26:56

Өвөрхангай	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	43,001,800.00	Г.Баясгалан	Өвөрхангай, БОАЖГ - Энхсүрэн	2023-03-09 14:29:18
Өмнөговь	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	7,654,757,500.00	Х.Отгонмөнх	Өмнөговь - БОАЖГ	2023-01-21 21:49:39
Сүхбаатар	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	508,689,400.00	О.Батнасан	Сүхбаатар - Н	2023-01-23 12:54:29
Сэлэнгэ	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	0	21,206,975.00	З.Түвшинтөгс	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар - Г.Цэнгэлзаяа	2023-01-19 21:54:55
Төв	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	700,000,000.00	700,000,000.00	Ж.Даш-Яйчил	Төв - Н	2023-03-14 14:31:15
Увс	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	636,391,209.00	407,546,000.00	Б.Энхтуяа	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар - Т.Цэрэннадмид	2023-01-24 17:53:46
Ховд	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	853,697,378.00	154,200,000.00	Л.Батбаяр	Ховд - Б.Цогзолмаа	2023-02-06 17:52:28
Хөвсгөл	Нийт БОХНСАХ-ний зардал, төгрөгөөр	581,573,134.30	10,298,200.00	П.Мөнхжаргал	Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар - Хандармаа	2023-01-19 16:01:03

Хавсралт 3. Аймаг, нийслэлийн санхүү төрийн сангийн Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ангиллын зарцуулалтын гүйцэтгэлийн мэдээ

Ангилал	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Архангай	Баян-Өлгий	Баянхонгор	Булган	Дархан-Уул	Дорнод	Дундговь	Завхан	Нийслэл	Өвөрхангай	Төв	Ховд
Амьтан	13,000,000	6,933,500	10,000,000	79,000,000	16,220,000	27,854,000	-	6,660,000	41,950,000	3,018,000	-	2,000,000
Ариун цэврийн байгууламж	47,954,536	-	-	-	-	-	-	19,600,000	15,370,200	38,000,000	-	-
Аялал жуулчлал	67,545,400	-	14,500,000	290,575,990	12,461,000		4,980,000	9,453,200	-	-	-	-
Агаар				-	5,000,000	-	-	-	-		-	47,630,000
Ой	120,033,750	90,084,001	203,117,682	920,696,890	310,602,476	373,942,400	12,500,000	179,179,647	359,175,932	437,000,000	313,855,500	38,766,830
Ус	93,931,000	40,600,000	77,550,000	300,851,880	1,062,000	612,894,000	31,142,000	57,080,000	17,500,000	41,000,000	101,230,000	18,016,440
Ургамал					11,025,000	43,849,000	2,900,000	10,000,000	40,327,000	-	-	2,905,900
Газар			30,000,000	529,500,000	24,800,000	85,707,000	19,360,000	-	10,000,000	-	-	4,200,000
Сургалт	942,000	-	1,940,000	-	-	-	3,821,360	-	2,660,000	3,000,000	-	-
Томилолт	4,944,000	800,000	4,720,000	-	16,180,300	-	-	6,508,100	-	1,776,000	-	-
Шатахуун	-	2,902,500	1,120,000	-	12,477,640	-	-	16,110,552	4,000,000	3,500,000	10,703,231	40,547,804
Хог хаягдал				113,655,520	45,358,900	-	950,000	-	-	-	199,670,000	44,462,444
Бусад	124,999,211	38,949,000	43,321,000	1,711,936,460	50,933,178	99,990,000	15,885,500	144,216,301	143,767,667	35,496,601	50,672,700	179,995,414
Нийт	473,349,897	180,269,001	386,268,682	3,946,216,740	506,120,494	1,244,236,400	91,538,860	448,807,800	634,750,799	562,790,601	676,131,431	378,524,832

Нийт: 9,529,005,537